

3.51.

Stiborici II. Stibor (†1434) sírköve

Buda, 1430-as évek eleje (1434 előtt)

Vörösmárvány; h.: 218 cm, sz.: 108 cm, v.: 19 cm

1907-ben találták a Nagyboldogasszony-templom környezetének rendezése közben, a templomtól délkeletre, a középkori temető területén.

Budapesti Történeti Múzeum, Középkori Osztály, ltsz. BTM-KO 139.

Szarkofágfedőlap, csak egyik hosszoldalán húzódó, felirat nélküli kerettel. Mezőjében domborművű, teljes páncélzatban és fegyverzetben ábrázolt, lábfejeit oroszlánon nyugtató férfialak található. Csigás hajzatú, bajuszos feje mellett a Stibor családnak a lengyel Ostoja címernemzettségével megegyező ábrájú címerpajzsa van, két egymástól elforduló félholddal és a pajzsfőben kereszttel. A fej másik oldalán a pajzshoz tartozó csőrsisak helyezkedik el, körülötte a sisaktakaró indás-leveles foszlányai. A sisakdísz félholdpárból nőző nyakon ülő sárkányfej, tátott, fogazott szájából kicsapó lángnyelvvel. A figura vállain körbefutó, fonott zsinór tartja a Sárkányrend bal vállra helyezett jelvényét, a farkát nyaka köré tekerő, hátán vésett kereszttel jelölt, körívben hajló sárkányt. Az alak bal kezével kardját és a fentivel megegyező ábrájú, kicsiny pajzsát tartja, jobbját lándzsája rúdján nyugtatja, a rúd mellett a díszes derékövön kardhüvely függ. A fegyverzet részletei – a sodronying fonata, az őv indadíszes veretei, a kardhüvely liliomos díszítése, a kard markolata, a lábvért és a cipő csatjai – finom és gondos kialakításúak.

Az ifjabb Stibor Zsigmond király lengyel származású kegyencének, a Sárkányrend egyik alapító tagjának, Stiborici I. Stibor erdélyi vajdának (†1414) volt a fia. Az ország északnyugati határvidékén a „Vág folyó ura” (1414–1421), majd „kapitánya” (1428) címet viselte, a husziták elleni hadjáratban pedig az uralkodó hadvezéréként vett részt. Sírkövét ugyanaz a Stibor síremlékek mestere szükségnévvel ellátott szobrász faragta, aki apjának Székesfehérváron töredékesen előkerült szarkofágfedőlapját és a család egy további nőtagjának budai síremlékét is készítette – stílusuk alapján valamennyit az 1430-as évek elején, minden bizonnyal a gyermektelen ifjabbik Stibor megrendelésére, alighanem annak 1431. évi végrendelkezésével összefüggésben.

LP

Irodalom: Magyarország Műemlékei III (1913) 257; Horváth Henrik: A Székesfővárosi Múzeum középkori lapidáriuma a Halászbástyán. Magyar Művészet VIII (1932) 89–128, 149–165: 114–115; Engel Pál–Lövei Pál–Varga Livia: Zsigmond-kori bárói síremlékeinkről. Ars Hungarica XI (1983) 21–48.: 21, 31, 32, 33–34; Művészet Zsigmond király korában 1387–1437. Szerk. Beke László, Marosi Ernő, Wehli Tünde (kiállítási katalógus). Budapest 1987. II. 292–293. (Sz.48. kat. sz., Lövei Pál–Varga Livia); Lövei Pál: A Stibor-síremlékek Mestere. Budapest Régiségei XXXIII. Budapest 1999. 103–121; Sigismundus rex et imperator. Művészet és kultúra Luxemburgi Zsigmond korában 1387–1437 (kiállítási katalógus). Szerk. Takács Imre. Budapest–Luxemburg 2006. 347–348. (4.51 kat. sz., Lövei Pál)